

ŽIDOVSTVO A JEHO STOPY V NITRIANSKOM VEREJNOM PRIESTORE AKO ŠPECIFICKÝ PREJAV REGIONÁLNEJ KULTÚRY

LENKA TKÁČ-ZABÁKOVÁ

TKÁČ-ZABÁKOVÁ, Lenka: Judaism and its Traces in Nitra Street Nomenclature as a Specific Manifestation of Regional Culture, 2021, Vol. 3, Issue 2, pp. 37 – 44. DOI: 10.17846/CEV.2021.03.2.37-44.

ABSTRACT: Jewish culture with its material and spiritual artifacts has been an impulse and motivation for the emergence and (as a result of changes in the political orientation of the state) transformation of the urban space of the city of Nitra. At the same time, it has become a means of specific measures directed against Jewish community. This overview study deals with the traces of the culture of this large ethnic group and their implications at the foot of Zobor hill as an essential element of the collective historical memory of Nitra inhabitants. Within this study, the focus is drawn mainly to the period of the first half of the previous century.

KEYWORDS: Urbanonymy of Nitra. Urban space. Jewishness in regional culture. Jewish culture in Nitra.

VSTUP DO PROBLEMATIKY

Sídelné objekty opakovane prenikajú do nášho života prostredníctvom máp či adries a ich pomenovania pomáhajú pri základnej orientácii v meste. Týmto špecifickým prvkom regionálnej kultúry sa nevenuje veľa priestoru, často sú opomínané, a to nielen vo všeobecnom, ale aj vo vedeckom diskurze. Urbánne priestory a spôsob ich využitia sú spolutvorcami kultúrnej identity obyvateľov ako užívateľov týchto priestranstiev. Sú súčasťou kolektívnej pamäte. Verejný priestor je svedectvom dôb – tých, v ktorých vznikol, ktoré „prežil“ a ktoré dnes reprezentuje. Nemožno ho tak oddeliť od mocenských a sociálnych vzťahov či štruktúr viazaných na konkrétne sídlo a jeho obyvateľov. Navyše, podlieha politickým, sociálnym a kultúrnym tlakom, ktoré sú podnetmi pre zmeny nielen fyzickej, ale aj symbolickej povahy mesta i miesta. Tieto zmeny sa najčastejšie odrážajú v geograficko-priestorovom začlenení budov, umiestnení monumentov a pamätníkov, ale aj v pomenovaní jednotlivých topografických objektov, čím sa spája estetické vyjadrenie s národnou ideológiou a regionálnymi dejinami. Verejný priestor je tak prostriedkom zachovania historických hodnôt, národných tradícií a elementov symbolického a často aj emocionálneho náboja. Takýto kultúrno-historický aspekt sprostredkováva väzbu medzi sídelnými názvami a fyzickou premenou mesta. V kontexte nitrianskeho verejného priestoru sústredíme svoj záujem najmä na reálie židovskej kultúry, ktoré sa v dnes ani nie stotisícovom meste pod Zoborom nachádzajú a nachádzajú.

ŽIDIA A ŽIDOVSTVO V NITRIANSKOM VEREJNOM PRIESTORE

Už stránka Židovskej náboženskej obce v Nitre¹ vás privíta slovami: „Chodíme po tých istých uliciach dennodenne a ich krásu či jedinečnosť už tak intenzívne nevnímame. Ale nový zorný uhol, prechádzka aj tými najskrytejšími zákutiami otvára citlivému oku – ľudskému aj tomu v objektíve – nové dimenzie.“ Pripomínajú práve tie artefakty regionálnej kultúry, ktoré sú mnohými vnímané iba okrajovo, či sú často úplne prehliadané. Do pozornosti dávajú niektoré z hlavných atribútov urbánneho priestoru, ktorými sú každodennosť a verejnosť v zmysle všeobecnej prístupnosti obyvateľom a návštevníkom sídla, a to bez obmedzenia. Nie vždy tomu tak bolo. Limitovanie pohybu obyvateľstva sa kedysi v našom regionálnom kontexte netýkalo iba súkromných pozemkov, ale aj

¹ <http://www.znonitra.sk/>.

verejných priestranstiev; štátne aj miestne účelové prostriedky regulatívy tým reagovali na politický a spoločenský vývoj, ako aj na meniacu sa národnostnú skladbu obyvateľstva. Tieto aspekty sa v rôznych historických obdobiach rôznym spôsobom premietali do urbanizmu vzhľadom na v danom čase (a priestore) dominujúcu ideológiu.

Mnohé zo špecifických prejavov formalizácie a racionalizácie mestského urbanizmu sa týkali práve židovského obyvateľstva, ktoré v Nitre tvorilo značnú časť populácie. Vzhľadom na viaceré známe reštrikcie najmä jedného z bývalých režimov sa z tejto mimoriadne spoločensky (kultúrne, duchovne) a ekonomicky aktívnej menšiny stal na istý čas „pasívny pozorovateľ“ mestského života.

Z DEJÍN ŽIDOVskej MENŠINY V NITRE

Pôvodná slovensko-maďarská národnostná skladba Nitry a jej okolia bola pozmenená príchodom židovských kupcov a obchodníkov.² Názov oblasti, v ktorej sa Židia zdržiavali, *Castrum Judeorum* (t. j. židovská pevnosť, opevnená židovská osada), bol zaznamenaný už v roku 1248. Pobyt Židov v Nitre ani ich náboženská obec však v tomto čase neboli trvalé. V dôsledku viacerých vojnových udalostí museli Židia opustiť svoje domovy, náboženská obec na prechodné obdobie zanikla a po konsolidácii pomerov bola opäť obnovená.

V roku 1343 bol v dokumentoch miestny majetok Hunt-Poznancov spomínaný ako *Parulcha*. Išlo o značnú časť obyvateľov dnešných Párovieč, ktorá bola židovského pôvodu. Medzi nimi boli aj kabarskí Kalízi, ktorí tu razili mince. Spravovali aj kráľovské financie – boli zodpovední za vyberanie daní (viac Gergelyi 1969), čo svedčilo o ich angažovanosti vo verejnom živote.

Organizovaná židovská náboženská obec³ sa časom rozrástla.⁴ Stále prevažne židovská obec Párovce sa medzičasom stala významným remeselným a kupeckým predmestím centra nitrianskeho regiónu – asi 20 % nitrianskych Židov žilo v centre mesta, kde si prenajímali zemepanské regálne práva a svojimi obchodnými aktivitami a produkciou prispievali k rozvoju mesta. Z tohto obdobia už pochádzajú prvé konkrétne informácie o nitrianskej synagóge, ktorú v roku 1766 zveľadili a rozšírili. V roku 1818 bola vedľa nej postavená nová synagóga v klasicistickom štýle.

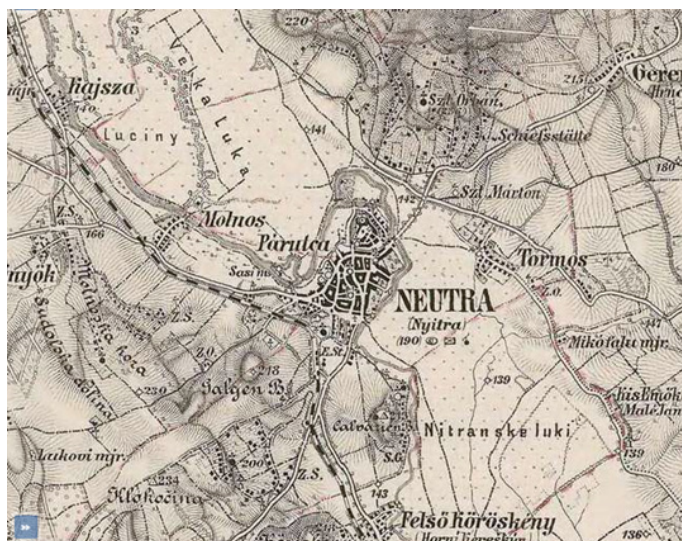
Novým trendom sa nevyhol ani proces urbanizácie a výstavby ostatných častí mesta – zónu centra zvykol obkolesovať pás jednopodlažných bytov, záhrad, stodôl a ďalších poľnohospodárskych objektov. Objavila sa stúpajúca tendencia vnútroštátneho sťahovania a s tým spojené zmeny v hospodárskych väzbách v meste i na vidieku. V lokalitách zvnútra niekdajších mestských brán zostali sídliť len lekári, advokáti, veľkoobchodníci a takí, ktorí v domácom prostredí vykonávali aj svoju pracovnú činnosť. Začiatkom 20. rokov 19. storočia žila asi stovka Židov v centre mesta. Trvalo iba asi 30 rokov, kým sa ich počet v centre spätnásobil. Kompaktné historické jadro bolo

² Zmienky o Židoch v Nitre nachádzame už v Zoborskej listine (1113).

³ Po rozkole z prelomu rokov 1868/1869 tu pôsobili dve židovské náboženské obce – ortodoxná a liberálnejšia neologická komunita. Rozkol je tiež dôvodom rozdelenia nitrianskeho židovského cintorína.

⁴ Uvádza sa, že v roku 1844 bolo z celkového počtu 5492 obyvateľov Nitry 1811 Židov, v roku 1870 zo 7015 obyvateľov 2381 Židov, v roku 1922 z 15 041 obyvateľov 3860 Židov (Gergelyi 1969). Špecifikom sčítania ľudu z roku 1940 bola novoprijatá metodika definovania národností. V súvislosti so židovstvom (a inými perzekvovanými skupinami, napr. Cigánmi) to bol §1 vl. nar. č. 63/1939 Sl. z. o vymedzení pojmu Žida, v ktorom stálo, že k židovskej národnosti sa musela prihlásiť nielen osoba, ktorá bola izraelského vierovyznania, prípadne z neho konvertovala na inú vieru, ale zaradené sem boli aj osoby, ktoré mali aspoň jedného rodiča tohto vierovyznania. Kontroverzným bol najmä štvrtý a piaty bod vymedzenia pojmu Žid: za Žida bol považovaný aj ten, kto uzavrel manželstvo, prípadne žil v spoločnej domácnosti s osobou izraelskej viery, vrátane potomkov narodených v takýchto zväzkoch. Dôsledkom toho sa počet Židov oproti roku 1938 zvýšil skoro trojnásobne. Takto spolitizované podmienky sčítania ľudu preto nemožno považovať za objektívne, pretože nereflektujú skutočnú situáciu (Šprocha – Tišliar 2016, 139).

v Nitre od moderných sídlisk oddelené prirodzenou hranicou rieky – na východe staré mesto lemoval Čineš (dnes Fraňa Mojtu), na severe park Sihof a juh či východ sídla tvorili roztratené osady od Boriny až po Kalváriu.

Obrázok 1 Nitra a okolie – 3. vojenské mapovanie (1869 – 1887)⁵

So zemepanskou obcou Párovce hraničila Híd utcza (dnes Mostná). Po ich pripojení sa Nitra stala najväčším mestom župy. K úradnému zániku zemianskej obce Párovce došlo 1. januára 1886, keď prebehlo formálne pripojenie k mestu, s ktorým postupne toto významné predmestie splynulo. Hlavnou tepnou bola Párutca (dnes Párovská ulica), ktorá sa napájala na Gyürkiutcza (dnes Ďurkova).

Obrázok 2 Párovská židovská obec ešte so starou synagógou⁶

⁵ Na výreze z mapy sú označené niekdajšie prilahlé časti: Tormoš (dnes Chrenová), Kajsa (dnes časť Lužianok), Molnos (dnes Mlynárce) a i. Dostupné na <http://mapire.eu/en/synchron/surveys/?bbox=2009653.6837882472%2C6155559.879462064%2C2016896.0922182675%2C6165706.894966922> [18. 09. 2021].

⁶ Výrez z mapy z roku 1892 uloženaj v Štátnom archíve v Nitre. Párovská ulica je v ňom zaznačená v pôvodnom maďarskom zápise ako Pár utcza.

OBJEKTOVOSYSTÉMOVÁ ZAČLENENOSŤ VÝZNAMNÝCH ŽIDOVSKÝCH KULTÚRNYCH PRVKOV V NITRIANSKOM MESTSKOM PRIESTORE

S členením mesta súviseli aj aktivity jeho obyvateľov. Po zbúraní hradieb prišiel s procesom modernizácie mesta aj odklon od nutnosti formalizovať účel verejných priestorov. Avšak len na istý čas. Od 2. polovice 19. storočia modernizácia urbánnych priestorov na Slovensku a ich transformácia súvisela najmä s rozšírením kolektívnych identít a diferenciaciou náboženských, etnických a sociálnych skupín. Posilnenie miestneho ducha bolo realizované na základe konkrétnych potrieb obyvateľstva: priestranstvá, ktoré nepatrili nikomu, boli teda pre všetkých. Vznik mestského korza bol dôsledkom novej sociálnej skladby obyvateľstva, ktorá zachovala istú štruktúru využívania priestorov tak, aby napĺňali potreby spontánneho charakteru (Lipták 2008, 97). Korzo v Nitre vzniklo v roku 1895 na ulici Viliama Tótha (dnešná Štefánikova trieda).

Ďalšia kompaktná výstavba Nového mesta-Pároviec a premena tohto pôvodne židovským obyvateľstvom obývaného priestoru si vyžiadala zánik Svätoštepanského námestia (dnes už zastavaný priestor okolo Kostola Sv. Štefana Kráľa v Párovciach) a premeny ďalších verejných priestorov. Medzi ďalšie významné lokality patrilo okolie dnešnej Schurmannovej ulice, ktorá je kolmá na Párovskú ulicu. Nachádzala sa tu známa židovská škola Thalmud Tóra, rabínska škola ješiva, nemocnica a starobinec (Borský a kol. 2012, 3). Pôvodná budova synagógy z roku 1818 a ulica U synagógy ustúpili asanácii (obrázok 2 a 3). Dnes je táto časť bývalej prímestskej obce hraničiaca s mestským parkom husto zastavaná obytnými domami.

Obrázok 3 Pôvodná párovská synagóga v roku 1904 (v strede fotografie), pohľad z Párovskej ulice (Vnuk 2020, 234)

Nitra bola centrom vzdelávania židovského obyvateľstva – do septembra 1944 tu fungovala ješiva – rabínska židovská škola, ktorú založil rabín Jechezkel (Ezechiel) Banet (pozri Encyklopédia židovských náboženských obcí 2010).

Obrázok 4 Nitrianska ješiva (Lehmann 2019 online)

KORENE ANTISEMITIZMU V NITRE A VEREJNÝ PRIESTOR V RIEŠENÍ ŽIDOVskej OTÁZKY

Aj napriek svojej výhodnej polohe, priľahlej k niekdajšiemu nitrianskemu Dolnému mestu, bola oblasť Pároviec považovaná za neatraktívnu. Bolo to hlavne pre nízke hygienické štandardy – epidémie cholery a iných ochorení boli dôvodom, prečo bolo miestne (stále prevažne židovské) obyvateľstvo často vnímané ako nečisté. Takáto zlá povest' bola impulzom pre vznik prvotných predsudkov voči židovskej komúne. Jej zviditeľneniu dopomohli ekonomické a obchodné aktivity nitrianskych Židov, ich časť sa postupne presunula z Pároviec do samotného centra mesta, konkrétne na dnešnú Mostnú a Štefánikovu ulicu, tiež na Svätoplukovo námestie a do jeho okolia.

Dôkazom vzrastajúcej prosperity tejto komunity bolo aj vybudovanie novej synagógy, ktorej výstavba prebehla v rokoch 1908 – 1911. Prémiová lokalita novej synagógy maorsko-byzantského štýlu so secesnými prvkami (na pôv.) Svoradovej ulici (neskôr Gorazdova, dnes Pri synagóge) sa stala trňom v oku mnohých miestnych obyvateľov. Takéto „rozpínanie“ židovskej kultúry v meste pod Zoborom bolo vnímané ako nežiaduce. Časom preto vznikli viaceré iniciatívy, ktoré sa snažili prinavrátiť formalizovanie využívania verejného priestoru (v mnohom pripomínajúce antické či stredoveké regulatívy, ktoré limitovali pohyb obyvateľov rôzneho sociálneho statusu), a to s cieľom naplniť záujmy národnej ideológie. Etnicky dominantné zoskupenia obyvateľov si nárokovali na prednostné využívanie centrálného mestského priestoru. Implikáciou bolo, že sa do verejného priestranstva začali premietat' národné symboly slovenského štátnictva.

V pomenovaniach ulíc sa (aj vzhľadom na vzniknutý tlak zo strany nacistického Nemecka) oslavovali aj predstavitelia tretej ríše. Štátna moc týmito iniciatívami legitimizovala rozpad ČSR a začala konštruovať novú totalitnú etapu národných dejín, z ktorej mala vyplynúť absolútna sebestačnosť a tak isto opodstatnenosť vzniku a existencie slovenského štátu (Bucher 2015, 457). S formovaním tejto novej historickej pamäte súviselo prijatie regulatívov, ktoré sa stali prostriedkom silnejšieho kultúrneho a národného sebaurčenia, vrátane realizácie konkrétnych protizidovských opatrení. Tie boli prijaté na celonárodnej úrovni práve v období vzrastajúceho fašizmu. Išlo o viaceré právne úpravy, ktorými Ústredný hospodársky výbor Židom napríklad „uložil povinnosť vystahovať sa z určitej obce (mesta), pritom môže uložiť súčasne povinnosť nastahovať

sa do určitej obce (mesta).⁴⁷ Nasledujúcim paragrafom rovnakého zákona Ministerstvo vnútra a jemu podriadené úrady verejnej správy vnútornej ustanovili, že môžu Židom „obmedziť alebo zakázať pobyt v určitých obciach (mestách) alebo v určitých ich častiach (námestiach, uliciach, parkoch, kúpaliskách a pod.), ako aj obmedziť alebo zakázať návštevu určitých podnikov (kúpeľov, hostincov, kaviarní, výstav a pod.).“⁴⁸

Protižidovsky orientovaní Nitrania, združení v miestnej organizácii HSLS, však už v lete roku 1938 prijali vyhlásenie, ktorým „dáva(jú) na známosť nitrianskym neárijom [...] že ich je veľa v parku na Sihoti, aby si prisvojili iba tolko miesta v parku, koľko im patrí“ (Lipták 2008, 107). Kolektívna identita, ktorá sa prirodzene spája najmä s týmito centrálnymi lokalizovanými verejnými mestskými priestormi, sa stala prostriedkom realizácie represálií namierených voči inému ako árijskému obyvateľstvu. Tu sa sústreďoval spoločenský, kultúrny život, ako aj dôležité ekonomické aktivity obyvateľstva, ktoré boli zásadným spôsobom ovplyvnené zmenou v politických štruktúrach. V rovnakom roku bolo v Nitre prijaté nariadenie, ktoré bolo namierené na systematické vytlačanie príslušníkov židovskej menšiny z konkrétnych ulíc. Išlo najmä o tie verejné priestory, ktoré boli pomenované po národných dejateľoch: ulica pomenovaná po Hlinkovi (dnes Štefánikova), Hitlerovi⁹ (dnes Mostná). Tu možno sledovať posun vo význame verejných priestorov – ustupuje dôraz na ich fyzické (priestorové) vlastnosti či ich význam vzhľadom na polohu v rámci Nitry (historicky Horné či Dolné mesto, intra/extra muros a pod.) a dôraz sa začína presúvať na uličné názvy a ich symbolický ráz, duchovnú a kultúrnu hodnotu. Prostredníctvom nich sa do povedomia obyvateľov a návštevníkov dostávala národná ideológia a prvky regionálnych dejín. Ulice sa tak stali akýmisi médiami kolektívnej pamäte: Masarykova ul. (dnes Štefánikova) sa premenovala na Hlinkovu, Kasárenská bola premenovaná na Hlinkovej gardy (dnes 7. pešieho pluku), pribudla aj Ul. 14. marca¹⁰.

Obdobie prelomu 30. a 40. rokov minulého storočia bolo z hľadiska úlohy nitrianskeho urbanizmu vzhľadom na spoločensko-demografickú skladbu miestneho obyvateľstva mimoriadne osobité. Zákaz stretávania sa Židov na verejnosti sa postupne rozšíril na centrálnu časť mesta všeobecne. Biela čiara na hlavnej ulici demonštrovala akýsi privilegovaný árijský priestor, kde mali Židia pohyb zakázaný. V Nitre boli tieto zákony platné od 19. decembra 1940.

Národnoreprezentatívna funkcia hlavného nitrianskeho námestia a prilahlých ulíc bola posilnená ich pomenovaniami po národných dejateľoch a osobnostiach celospoločenského významu. Život a aktivity židovskej komunity boli regulované aj ďalšími zákonmi – likvidácia židovských podnikov prebehla najmä v oblasti centrálnej mestskej zóny – na uliciach Mostná (v období arizácie sa volala Hitlerova), Štefánikova (vtedy Hlinkova ul.), Svätoplukovo (vtedy Hlinkovo) námestie a inde.¹¹ Nitra tak v priebehu niekoľkých mesiacov prišla gesciou Ústredného hospodárskeho úradu a slovami predsedu výboru A. Morávka „odborne uskutočnenou likvidáciou židovských podnikov vyhlásených za nadpočetných a za takých, ktoré majú hospodársky nezdravý vplyv“ (1940, 39), nielen o značnú časť služieb a obchodov, ale aj o dovtedy mimoriadne aktívnu a v mnohých ohľadoch vzájomný prospech prinášajúcu participáciu židovského obyvateľstva na vytváraní miestneho „genia loci“.

⁷ § 28 Zákona 198/1941 Sl. z. Nariadenie zo dňa 9. septembra 1941 o právnom postavení Židov.

⁸ § 29 Zákona 198/1941 Sl. z. Nariadenie zo dňa 9. septembra 1941 o právnom postavení Židov.

⁹ Časť tejto ulice na krátky čas niesla meno po Dr. Jozefovi Budayovi – katolíckom kňazovi, členovi a funkcionárovi HSLS.

¹⁰ Pôvodne podľa dňa vzniku Československa (1918). Názov ulice bol pod tlakom regulácie duchovnej roviny verejného priestoru zmenený a premenovaný po dátume vyhlásenia slovenskej autonómie na Ul. 6. októbra (1938), neskôr na Moltovovu. Dnes nesie názov Fraňa Mojtu.

¹¹ Súpis približne 450 nitrianskych podnikov Židov, ktoré boli v tomto čase zaistené, je dostupný na stránke Ústavu pamäti národa (<https://www.upn.gov.sk/projekty/likvidacie/>).

Prerušenie organického prepojenia tejto skupiny obyvateľstva s mestom a jeho násilné vyňatie z jej vlastného existenciálneho priestoru sa stalo míľnikom nielen nitrianskych, ale stredoeurópskych dejín všeobecne. Takúto štrukturálnu zmenu považujeme za nenávratnú a jej nápravu za nemožnú. V jej podstate stojí neustále aktuálna myšlienka segregácie spoločnosti na základe rôznych podnetov – akékoľvek obmedzenie či pretrhnutie väzieb – tých vzájomných ľudských, ale aj väzby občan – mesto, vedie k pretvoreniu esencie daného priestoru a jeho kvalít. Transformácia všeobecne dostupného verejného priestoru so silným socializačným potenciálom na (do rôznej miery) uzavretý, segregovaný skupiny obyvateľstva limitujúci či dokonca nedostupný, pôsobí traumatizujúco, a to aj v dôsledku predchádzajúcich stigmatizujúcich udalostí našej vlastnej histórie.

SUMMARY

This overview study deals with the transformation of the urban space of the city of Nitra with the regard to the elements of Jewish culture, which were or have been incorporated into the urban system. The period of the turn of the 1930s and 1940s was noteworthy in terms of the of the socio-demographic composition of the local population with the relation to the Nitra urbanism. There were various kinds of actions directed against this large ethnic community – the fascist initiative was also aimed at systematically displacing this minority of strategic parts of Nitra's public space, both physically and mentally. This disruption of the organic connection of the population group with the city and its violent exclusion from this existential area became a milestone not only in Nitra, but in Central European history in general. We consider such a structural change to be irreversible and impossible to be restored.

Štúdia vznikla v rámci riešenia projektu s názvom VEGA 1/0143/21 *Antisemitské etnické stereotypy v médiách a literatúre krajín V4* a UGA X/5/2021 *Urbánny priestor Nitry a jeho politický a spoločenský kontext*.

LITERATÚRA

- Borský, Maroš a kol. 2012. *Synagóga v Nitre*. Nitra: Patria I., spol. s r. o.
- Bucher, Slavomír. 2015. Príspevok k poznaniu urbanoným Bratislavy v kontexte ideológie národného socializmu a komunizmu. In: *Historický časopis* 63/3, 451 – 481.
- Encyklopédia židovských náboženských obcí L – R (II. zväzok)*. 2010. Bratislava: SNM – Múzeum židovskej kultúry.
- Gergelyi, Otmar. 1969. *Nitra – umeleckohistorické pamiatky na Slovensku*. Bratislava: Šport.
- Lehmann, Sara. 2019. *The Story Behind 'The Giant'*. <https://hamodia.com/prime/story-behind-giant/> [16. 09. 2021].
- Lipták, Lubomír. 2008. *Nepretržité dejiny*. Bratislava: Vydavateľstvo Q111.
- Morávek, Augustín. 1940. *Príručka pre dôverníkov, dočasných správcov a arizátorov*. Bratislava: b. m.
- Šprocha, Branislav – Tišliar, Pavol. 2016. *Demografický obraz Slovenska v rokoch 1938 – 1945*. Bratislava: Muzeológia a kultúrne dedičstvo.
- Vnuk, Vladimír. 2020. *Prechádzka starou Nitrou. Štúrova ulica, Párovská ulica a okolie*. Nitra: Agris Slovakia.
- Zákon 198/1941 Sl. z. Nariadenie zo dňa 9. septembra 1941 o právnom postavení Židov*.

Lenka Tkáč-Zabáková

KONTAKT

PhDr. Lenka Tkáč-Zabáková, PhD.
Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr
Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF v Nitre
Dražovská 4
949 01 Nitra
Slovenská republika
ltkaczabakova@ukf.sk